جمهوری اطلاعات

«اقتصاد اطلاعات گردشگری» - ۲

حامد اکبری
پژوهشگر اقتصاد اطلاعات

به عبارت بهتر، فرایند دادەمحورشدن نقش‌آفرینان صنعت توریسم به هدف حضور در فضای مجازی در قالب بسته‌های اطلاع‌رسانی به‌مثابه مهم‌ترین زیرساخت این صنعت شکل گرفت.

شبیه این اتفاق در صنعت بانکداری کشورها، از جمله کشور ما هم اتفاق افتاد که به لحاظ جبر تکنیکی و الزامات کنترلی برای ثبت و ضبط روابط پولی و مالی در شبکه بانکی، داده‌محورکردن فعالیت‌های بانکی هم فضا را برای توسعه فعالیت‌های مجازی الکترونیکی صنعت بانکداری فراهم کرد. به همین دلیل فناوری‌های مالی fintechها در کشور ایران، درمقایسه با سایر حوزه‌ها در کشور، ظرفیت و آمادگی توسعه‌های بالایی دارد که شرح آن مجال مبوط‌تری را می‌طلبد.

با این مقدمه، مدعای اصلی نگارنده، توجه ویژه به مباحث آینده‌پژوهانه تغییرات رویکردی، ابزاری و ماهیتی فضای کسب‌وکار صنعت توریسم است که فرصت و تهدیدهای پیچیده و قابل‌اعتنایی برای فعالان و نقش‌آفرینان و سیاست‌گذاران این حوزه ایجاد کرده و لزوم پرداختن و آمادگی برای مواجهه با این تغییرات را حیاتی می‌کند.

آنچه از مطالعه سیر تطور صنعت توریسم در دنیا حاصل می‌شود، گذار به رویکرد «فردگرایانه» در موضوع سفر است.

اگر سیر بلوغ صنعت توریسم را در یک نگاه اجمالی بررسی کنیم درخواهیم یافت که تبدیل‌شدن سفر به‌عنوان یک رفتار فردی که در بستر تصمیم شخصی افراد انجام می‌شد تا تبدیل‌شدن به کالایی بازاری که قابلیت ارائه و خرید و فروش را داشته باشد، مسیری طبیعی و منطقی را طی کرده است.

در واقع تکرار سفر به عنوان یک رفتار فردی، باعث ایجاد ظرفیتی برای تولید و ارائه محصول با به عبارت بهتر سرویس مسافرت شد؛ بازار سفر شکل گرفت و خدمات وابسته به مسافرت‌ها سامانه‌دهی و قابل مدیریت شد؛ یعنی اصل سفر رفتاری فردی بود که اطراف آن سرویس‌های مرتبط با آن شکل گرفت. اعم از اسکان، هتلینگ، حمل‌ونقل، خدمات تفریحی و رفاهی و غذایی و امنیت و بیمه سفر و... .

نقش‌آفرینان و فعالان ارائه سرویس‌های شکل‌گرفته حول محوریت سفر، رفته‌رفته با پیوستن به یکدیگر و تجمیع‌کردن خدمات سفر به‌دنبال ایجاد مزیت‌های نسبی برای حضور و بقا و ادامه در بازارهای رقابتی مبادرت ورزیدند.

این تجمیع‌ها ظرفیت مهمی را فراهم کرد که از ابتدا جزئی از زنجیره خدمات نبود و آن «خود سفر» بود.

فعالان حوزه خدمات مرتبط با سفر با فراتر گذاشته و به دنیا انتخاب اشخاص وارد شدند و با شیب ملایمی پیشنهادهای مسافرتی در قالب پکیج‌های تورهای مسافرتی شکل گرفت و عملا زنجیره خدمت دگرمکری با حوزه سفر به عبارت بهتر- تبدیل‌شدن خود سفر به یکی از محصولات، به صنعتی تبدیل شد که زنجیره خدماتی را به هدف فروش خود مسافرت شکل داد. نقش‌آفرینان و مصرف‌کنندگان در یک تعامل ناشونده، رفتار مسافرتی را به‌عنوان یک سبکه قابل خریدوفروش پذیرفته و خدمت گردشگری به مفهومی که اکنون ما در ذهن داریم، پایدار شد.

نکته حائز اهمیت علل تغییرات در سیر دگردیسی صنعت گردشگری، دادەمحوربودن ذاتی تصمیم‌گیری و دریافت خدمات مسافرتی است. همان‌طورکه قبلا گفته شد، مبنای دریافت و خرید محصول سفر و دریافت خدمات مشتری است. همچنین مبنای دریافت و خرید محصول سفر و خدمات مرتبط از حیث زمان و مکان، در زمان و مکانی غیر از مختصات فرد متقاضی سفر صورت می‌گیرد. بنابراین، داده‌ها و اطلاعات در فرایند تصمیم و خرید نقش اصلی را ایفا می‌کند و عملا نمامی سیر تکاملی صنعت گردشگری و در راس آن زنجیره که اخیرا در این حوزه پدیدار شد است، بر مبنای مفهومی موسوم به «داده‌کاوی» شکل گرفته است؛ داده‌کاوی به‌طورخلاصه عبارت است از کشف الگوی پنهان از داده‌های موجود. طرف کنید بدانیم کسی تصمیم دارد در تاریخ مثلی به شهر مشهد مسافرت کند، یعنی اطلاعاتی مبنا را فرد مورد نظر و مقصد سفر او داشته باشیم. در نتیجه می‌توانیم حدس بزنیم که او نیازمند خدمات حمل‌ونقل از مبدا به شهر مشهد، احتمالا مقتضای اقامتگاهی در شهر مشهد است، احتمالا مشتری بالقوه خدمات رفاهی و غذایی و حمل‌ونقل و... داخل شهر مشهد است.

اساسا در رویکاری که خود سفر در حوزه تصمیم شخصی افراد قطعه‌بندی می‌شد، خدمات حول محور سفر براساس همین مدل ایجاد و توسعه یافته بود.

در ادامه سیر رشد و توسعه صنعت گردشگری باز هم مبنای الگوهای جدیدتر، ابزار داده‌کاوی بوده است. تجمیع دو یا چند خدمت مرتبط با سفر، مبتنی بر کشف الگوهای پنهان از داده‌های موجود شکل گرفته است. مثلا نقش‌آفرینان و فعالان حوزه گردشگری اگر می‌دانستند کسی متقاضی بلیت هواپیما برای سفر از تهران به مشهد است، می‌توانستند با احتمال بسیار زیادی سرویس‌های دیگری را در طول مسیر تا فرودگاه مهرآباد، خدمات داخل فرودگاه مهرآباد و هواپیمای مشهد و خدمات دیگری در شهر مشهد مشابه آنچه را تدارچی شد، به او ارائه بدهند.

مجموعه بحث درباره خدمات و تصمیمات توریسم بسیار متنوع و گسترده است که این بادداشت فقط وظیفه طرح مسئله را برای خود برگزیده است، ولی اجمالا می‌توان گفت هر مرحله از مراحل سفر که به پیش می‌رود، ظرفیت داده‌دربارای جدیدی را در اختیار نقش‌آفرینان حوزه سفر قرار می‌دهد که می‌توانند با ابزارهای متنوع داده‌کاوانه سبکه‌های متنوعی از محصولات و صفات را به مسافر مورد نظر ارائه بدهند.

بنابراین ذکر است که این تحلیل‌های داده‌کاوانه با هدف ارائه خدمات مکمل به مصرف‌کننده خدمات مسافرتی، در بسیاری موارد می‌تواند به دلایل مختلف ازجمله صرفه‌جویی در هزینه، انرژی، زمان و کیفیت به نفع مصرف‌کننده باشد.

امروزه که صنعت توریسم در تسخیر پیشنهادات گردشگری در قالب تورها و پکیج‌های گردشگری قرار دارد، درک این دگردیسی و مختصات کلی این صنعت نیازمند بحث جداگانه است. نتیجه‌گیری که می‌توان از این بحث داشت، نگاهی آینده‌نگر به صنعت توریسم بر اساس تاریخ تطور این صنعت است و با عنایت به ظرفیت داده‌کاوانه که به ابزار اصلی توسعه این صنعت بدل شده، تصویر روشنی برای آینده این صنعت می‌توان متصور بود.

ادامه دارد

دبیر کمیسیون مبارزه با مفاسد اقتصادی اعلام کرد: نام مقاومت‌کنندگان در برابر طرح پیشگیری از مطالبات معوق بانکی را افشا می‌کنم

درخواست تاخت اعدام بابک زنجانی با پول‌های گمشده

قاچاقچیان کالا پس از دستگیری زندان خواب اجیر می‌کنند

لیلا مرکن

عکس: مرضیه سلیمان، ایرنا

درکفت‌وگویی یک ساعته با کاظم پالیزدار، دبیر ستاد هماهنگی مبارزه با مفاسد اقتصادی، جزئیات چندین پرونده فساد اقتصادی بررسی شد. از پرونده برافت‌وخیز بابک زنجانی تا تلاش برای کنترل قاچاق در این کفت‌وگو مورد بررسی قرار گرفت. امیدبخش‌ترین بخش سخنان این مقام مسئول، نوید او برای حذف پدیده زندان‌خوابی بود. زندان‌خوابی پدیده‌ای است که بیشتر در حوزه قاچاق کالا رخ می‌دهد. افرادی که از نظر معیشتی وضعیت نابسامانی دارند، جرمی را بر عهده می‌گیرند که اصلا مرتکب آن نشده‌اند. زندان‌خواب‌ها کسانی هستند که به‌ازای دریافت پول، مسئولیت محموله قاچاق کالا را بفرینقه و دوسالی به زندان می‌روند. از آنجا که جریمه تعیین‌شده برای این جرم زیاد نیست، روزبه‌روز بر تعداد زندان‌خواب‌ها افزوده می‌شود اما این مقام مسئول در مصاحبه خود با «شرق» نوید داد که با تلاش ستاد مبارزه با مفاسد اقتصادی، پس از انتجام کار کارشناسی، پدیده زندان‌خوابی در ایران برچیده خواهد شد. او همچنین درباره وضعیت بابک زنجانی سخن گفت و از تلاش برخی وابستگان او برای تاخت‌زدن مجازات اعدام این مفسد اقتصادی که هنوز ابهامات و پیچیدگی‌های زیادی در شیوه‌های ارتکاب به فساد اقتصادی‌اش وجود دارد، به‌ازای برگرداندن پول‌های ایران خبر داد. البته پالیزدار تاکید کرد که مذاکراتی هم با مرتبطان بابک زنجانی انجام شده اما به‌دعیان هیچ پولی در جیب نداشته‌اند. مبارزه با فساد اقتصادی یکی از پیچیده‌ترین کارهایی است که دولت‌ها با آن مواجه هستند. به تعداد ایده‌های خلاقانه‌ارائه‌ای که در ذهن هر فرد شکل می‌گیرد، راه برای فساد جدیدی باز می‌شود به همین دلیل پالیزدار در مصاحبه خود ازبیان جزئیات بسیاری از پرونده‌های مبارزه با مفاسد اقتصادی خودداری می‌کند. اما تاکید کرد اگر نظام آموزشی به افراد بیاموزد که به مال دیگران دست‌درازی نکنند، قطعا دنیای سالم‌تری پیش‌رو خواهیم داشت. این مقام مسئول همچنین به گوشه‌هایی از تلاش‌های دولت برای اجرای طرح پیشگیری از مطالبات معوق بانکی اشاره کرد که با مقاومت‌هایی از سوی برخی افراد برای اجرا روبه‌روست. او گفت: اگر این مقاومت‌ها ادامه یابد، نام این افراد را منتشر خواهد کرد. مشروح گفت‌وگو با دبیر ستاد هماهنگی مبارزه با مفاسد اقتصادی در ادامه می‌آید.

■ چه پرونده‌هایی در این مجموعه بررسی می‌شود و کار ستاد هماهنگی مبارزه با مفاسد اقتصادی چیست؟

ما در این ستاد قرار نیست به پرونده‌ها رسیدگی کنیم. ستاد مرجع هماهنگی برای مبارزه با مفاسد اقتصادی است؛ محکمه رسیدگی به پرونده‌ها نیست. رویکردهای ما با دستگاه‌های اجرائی و قضائی که هر کدام وظیفه خود را انجام می‌دهند، باید متفاوت باشد. نگاه حاکمیتی به مفاسد اقتصادی داریم. مجری نیستیم. بیشتر سعی می‌کنیم روی سیاست‌گذاری و روش‌های مبارزه با فساد کار کنیم. ساختارها را بررسی و کلوگاه‌ها را شناسایی کنیم. پرونده‌هایی که شکل می‌گیرد و مظاهر فسادی که ایجاد می‌شود، بر پیگیری در برخورد با آنها و چگونگی رسیدگی به آنها نظارت می‌کنیم. خودمان فی‌نفسه پرونده تشکیل نمی‌دهیم و به مرجع قضائی ارسال نمی‌کنیم اما همه چیزهایی که در کشور افتاده است، ردپایی هم در اینجا دارند و ما درباره آن مطلع هستیم. ویژگی خاصی که آقای جهانگیری به‌عنوان معاون اول رئیس‌جمهور و رئیس من دارند، این است که در موضوع خبار و اطلاعات در حوزه رسانه خیلی فعال و حساس هستند. همه حوزه‌های رسانه را رصد می‌کنند. غیر از اینکه اطلاع‌رسانی دفتر خودشان را مطالعه می‌کنند، خودشان نیز شخصا در اوقاتی که وقت آزاد دارند، سایت‌ها را رصد می‌کنند و به محض اینکه خبری در حوزه رسانه مطرح می‌شود، اگر در حوزه تخصصی من باشد، از من می‌خواهند موضوع را بررسی و گزارش کنم.

■ در پرونده بابک زنجانی ورد کرده‌اید؟ در چه مرحله‌ای است؟ همان بازگردانیدن اموالی که بابک زنجانی در مدت فعالیتش جمع کرده است. وجود دارد؟

پرونده زنجانی یک پرونده پیچیده است. شاید بسیاری از نکات پیچیده هم آنجور باز نشده باشد. برای ما، دستگاه قضائی و سایر نهادها، برخی ابعاد این پرونده باز نشده است.

■ تمام پول نقدی که مصادره کرده‌اند. از ایران خارج شده است؟

آنچه در ایران بود، در چند ماه اول در اختیار ما قرار گرفت. پرونده زنجانی خیلی پیچیده است. خیلی از پول‌هایی که زنجانی از بیت‌المال برداشته، خیلی شده است. این بخش از پول‌های حیف‌شده، خیلی محدود است. نمی‌توانیم بگوییم این دو میلیارد پول حیف شده است. مثلا زمین شهرک غرب به قیمت کارشناسی نخریده و با به‌دستانی که کرده، گزارش خریده است.

■ چقدر گزارش خرید شده است؟

عدد و رقم‌ها در خاطرم نیست. یا مثلا شرکتی که در ترکیه برای حمل‌ونقل خریده است. ارزش واقعی آن چیزی نیست که برایش پول پرداخته است. شرکت هواپیمایی دی در خارج از کشور به همین شکل است. چون مبالغ مال دولت نبوده. دل نسوزانده است. بخشی از این مبالغ حیف شده است. عدد آن مشخص است و نمی‌توانم زاده باشمت. این عدد بخشی خیلی از درآمدهای حاصل از نفتی بوده که در اختیارش قرار داشته و به خارج از کشور رفته است. پول آن باید برمی‌گشته اما برنگشته است. پرونده پیچیده‌ای است. عده‌ای از مرتبطان ایشان در خارج از کشور ادعا کردند که ما می‌توانیم کمک کنیم و این پول‌ها را برگردانیم. البته حرف زدنی است که تاکنون عملی نشده است.

■ آقایی که مدعی ستد پول‌ها را برمی‌گردانیم، چگونه این کار را انجام می‌دهد؟ با چه حدی از دیپلمی ذخیره شده و قرار است برگردانده شود؟

می‌گویند پول‌ها را در حالی که احساب مشترک می‌گذاریم. بعد وقتی به شما تایت شد که پول در اختیارت هست، زنجانی را خطاق دیگر اعام نکنید یا فلان را به او آزاد کنید. ما در وهله اول به اعلام کردیم که جلو بیاید و حس‌نیت خودتان را نشان دهید.

■ دیگر چه پیشنهادهایی درباره زنجانی داشته‌اید؟

پیشنهاد که زیاد بوده. اما بیشتر در حد حرف بوده است. ما می‌گوییم جلو بیایید. یقین داریم که اجازه می‌دهیم که جلو بیایند. می‌بینیم که دستشان خالی است. چیزی که به عمل و عملی‌شدن نیز نزدیک باشد، به جز موارد‌ی که خودمان کشف کردیم و از قبل اطلاع داشتیم و نهایتا برخی متهمان مرتبط با او هم‌کاری کرده و از قبل اعتراف کرده بودند، وجود ندارد. تا الان غیر از این، چیز بیشتری ندیده‌ایم.

■ حجم کل اعتباراتی که توسط بابک زنجانی نابدید شد، چقدر است؟

کل این پرونده ۲.۲ میلیارد یورو بوده است. ۱.۷ تا ۱.۸ میلیارد یورو تسهیلات زیرنی از اختیار بابک زنجانی قرار گرفته است. بخشی نقد و محموله‌های نقدی بوده است که واگذار کرده و پول آن به خرج بازنشکسته است. بخش میعانات گازی بوده است و این مبلغ از این رقت.

■ شنیده شده که یک پرونده بزرگ‌تر از اختلاس سه‌هزارمیلیاردی مه‌آفرید خسروی در جریان است. البته اطلاعات بیشتری نداریم. این خبر صحت دارد؟

استاد شما به کدام خبر است. بعضی اخبار غیرواقعی هستند. تا جایی که من می‌دانم چنین چیزی نیست. شما بگویید استاد به کدام خبر است تا من بگویم اطلاعات دارم یا نه. من نمی‌دانم چیست ولی می‌خواهم بدانم استادتان به چیست. مثلا به نقل از سخنان عضو خاصی این مسئله را مطرح می‌کنید یا نه. ما که تا الان گزارشی نداشته‌ایم.

■ اختلاسی بزرگ‌تر از اختلاس بابک زنجانی و مه‌آفرید خسروی گزارش نشده است؟

ادعا هست. یک پرونده تازه در دست بررسی داریم. درباره زمین‌های رانتی قاچاق تهران است. حقوق دولت در سالیان متمادی پایمال شده است. یکی از مقامات قضائی می‌گفت حجم آن خیلی زیاد است. متاسفانه در کشور طبل فساد صدایش از خودش بیشتر است. این خوب نیست. این اتفاق برای مردم و افکار عمومی خوب نیست. بی‌اعتمادی را در جامعه ترویج می‌کند. ضرر از برای تمام کسانی است که به این کشور و جامعه تعصب دارند. افراد تحت هر موقعیتی، همسو یا غیرهمسو با نظام ضرر می‌کنند. فساد همه جای دنیا وجود دارد. رئیس‌جمهور آمریکا مظهر فساد است. قرار مالیاتی، بدهی مالیاتی، بدهی بانکی، رانت‌خواری و... را در کارنامه خود دارد و مظهر فساد است. اما این‌قدر صدای آن را درنمی‌آورند و یک کلاغ چهل‌کلاغ نمی‌کنند. می‌گویم آنچه واقعیت دارد، باید مطرح شود. به جای تخریب باید مطالبه کنیم که نتیجه چه شد؟ چون فرد یک بار با اختلاسگر سلام‌وعلیک کرده، به او جایزه داده یا یک بار اختلاسگر از کنار کوچه شما رد شده است، پس شما هم شریک او هستید. متاسفانه خیلی‌وقت‌ها انتقام‌گیری سیاسی است. باید پرونده متخلفان بررسی شود و هرکس همسو با آنها بوده و از تخلفات متنفع شده، به همان نسبت مجازات شود. باید با این نگاه به بحث مبارزه با فساد پرداخت. معمولا یک توبی در می‌کنند و کسی هم دنبال آن نمی‌رود که سرانجامش چه شد.

■ قانونی تصویب شده است که مجازات زندان‌خواب‌ها از دو سال به ۱۵ سال افزایش یابد ولی این قانون اجرا نمی‌شود و سبب شده است که معضل زندان‌خواب‌ها رو به گسترش باشد. برای این مسئله راهکاری در نظر گرفته‌اید؟

ما این مسئله را پیگیری می‌کنیم.

■ پیگیری‌ها چه زمانی به نتیجه خواهد رسید؟

ما هم اصلاح و هم اجرای مجازات زندان‌خواب‌ها را پیگیری می‌کنیم. همکاران ما مشغول فعالیت در این حوزه هستند. زندان‌خوابی بیشتر در حوزه قاچاق کالا رخ می‌دهد. عمدتا قاچاقچیان کالا پس از آنکه محموله آنها شناسایی شد، رایزنی می‌کنند که فرد دیگری جرم آنها را گردن بگیرد و زندان برود. در حال پیگیری هستیم تا جرم‌انگاری را به قدری تقویت کنیم که دیگر این اتفاق نیفتد.

■ راهکار شما برای حل این مسئله چیست؟

ما فعلا در موضوع‌های اولیه هستیم. همکاران ما در دبیرخانه موضوع را پیگیری می‌کنند. چند وقت دیگر مطالبه کنید که این مسئله به چه سرانجامی رسید.

■ فکر می‌کنید چه مدت برای رسیدن به نتیجه نیاز داشته باشیم؟

به ابتدا کار مطالعاتی می‌کنیم. همکاران ما نظر دستگاه‌ها را می‌گیرند و پردازش می‌کنند. در مرکه پیگیری نکته می‌کنیم که آیا قانون موجود کافی است یا نه؛ خلا قانونی داریم. با کمر قانون جدید آیا در حوزه اجرا به مشکل برخورده‌اید. اگر قانون مشکل دارد، از طرق لایحه یا طرح دنبال اصلاح می‌رویم. اگر اجرا مشکل باشد، کاری می‌کنیم که دستگاه‌ها در اجرا مشکل دارند و بعد ساز و کار را پیدا می‌کنیم. فعلا در بررسی اولیه است. زندان‌خوابی یکی از مباحث مبارزه با قاچاق است و هدف اصلی دولت، برخورد با این پدیده است.

■ بحث قاچاق را در ایران پیچیده است... برخی افراد، نهادهای غیررسمی و خارجی را در پدیده قاچاق مؤثر می‌دانند. گروهی هم کسردرگی مرزها را عامل قاچاق دانسته و این پدیده را اجتناب‌ناپذیر معرفی می‌کنند. جمع قاچاق هم کسرده است در صنعت ساختی چندین برابر نیاز کشور قاچاق لباس و پارچه به داخل انجام می‌شود. جریان چیست؟ ما قاچاق سازمان‌یافته با مشارکت دستگاه‌های غیردولتی داریم و این کالاها به‌راحتی از بنادر نشده وارد می‌شوند؟

همه این موارد را قبول دارید. ما بزرگترین ضعفی که در حوزه قاچاق کالا در کشور داریم، ضعف ساختار تجارت کشور است. ما نمی‌توانیم با کمی‌کنیم که ساماندهی جامع تجارت را انجام دهیم. ما سیر واردات کالا را پوشش دهیم و این سامانه در کشور نهادینه شود. این سامانه، کمرک، دستگاه‌های صادرکننده مجوز، بانک مرکزی، تولیدکننده و... را تحت پوشش قرار می‌دهد. این سامانه واحد است. ویژگی‌اش این است که دیل آن سامانه دستگاه‌های مختلف تعریف می‌شود. وظیفه این سامانه ایجاد هماهنگی بین دستگاه‌های تمام دستگاه‌های مرتبط است. آن چیزی که در ذهن شما هست، هرچه باشد اگر تحت‌لوای این ابرسامانه فعالیت کند، شاید مشکلی ندارد که در واردات کالا نقش داشته باشد. این برنامه در حال اجراست. با کمک این سامانه، کامیونی که می‌آید، نیروی انتظامی این فایلیت را دارد که از روی پلاک آن را دریابی که کی به ایران آمده است. دوربین پلاک را رثیت می‌کند. درحال‌حاضر در قالب پایلوت این سامانه در حال اجراست و کشفیات ما از همین طریق انجام می‌شود. هماهنگی بین کمرک و همه انبارهای کشور وجود دارد. ساماندهی انبارها در حال راه‌اندازی است. تمام موجودی انبارها ثبت می‌شود. هماهنگی با شرکت حمل‌ونقل و باربری وجود دارد. اگر کامیونی برای حمل کالا اعزام می‌شود، ثبت می‌شود و مقصد مشخص است. بنابراین اگر محموله به جایی شیراز سر از تبریز درآورد، قطعا دیلی رویایی خواهد داشت. چیزی که این سامانه راه افتاده است. اختلافاتی بین دستگاه‌ها وجود دارد که مانع اجرای سریع می‌شود. اگر اسکله غیرمجاز هم باشد، در این سامانه نمی‌تواند کالای خود را ثبت کند. در نتیجه محموله به محض ورود به کشور رویایی می‌شود. یک بعد دیگر قضیه بحث کد شناسه کالایی است. هر کالایی که وارد می‌شود، یک شناسه خواهد داشت. بین وزارت صنعت و کمرک در تعریف شناسه اختلاف وجود دارد. در حال پیگیری هستیم تا این اختلاف به حداقل برسد. اگر این مشکل حل شود، یک بار این سامانه را به کالا می‌دهیم. این سامانه مثل مدلی است. حدود ۱۲ رقم است و به شناسنامه کالا تبدیل می‌شود. بعاب‌توریب از ابتدا تا انتهای مسیر رویایی است. یعنی با کمک این سامانه و کد شناسه می‌فهمیم چه تعداد از این محصول در کجا و کدام انبارها وجود دارد. در چند سال آینده از مصرف نهایی یک کالا هم قبل رویایی است. از افتخارات این دولت این است که بحث قاچاق موبایل را حل کرده است. بحث رجیستری تا اینجا خوب پیش رفته و امیدوارم از این به بعد هم خوب پیش برود. شاید اول کار کمی سخت باشد اما در حال حاضر قاچاق موبایل نزدیک به صفر شده است. اگر نظارت‌ها دقیق شود، حتی اگر مرزها باز شود و کالای قاچاق به داخل بیاید، قابلیت فروش نخواهد داشت. در نتیجه قاچاق کالا مفهوم خود را از دست می‌دهد.

■ این قدر قوانین محکمی داریم که کالای قاچاق امکان واکداری نداشته باشد؟

دو سال قبل قانون بیگری و تصویب شد. در این قانون، قاچاق کالا و ارز و خیلی مسائل مرتبط با آن شفاف شد.

■ فهرست‌های کمرک را که نگاه می‌کنید، یک کشتی سنگ‌ها از چین یا سه کشتی دستمال از این کشور وارد شده است. شاید دستمال را داخل نیاز داشته باشیم ولی واقعا یک کشتی سنگ‌ها نیاز داریم؟ فکر نمی‌کنید واردات این قبیل کالاها در چارچوب فساد اقتصادی قابل پیگیری است؟ چرخه معتقدند برخی کالاها را ساز دیدید تعرفه‌های عجیب وارد می‌کنند. این مسئله صحت دارد؟

اتفاقا این موضوع را پیگیری کردم. برای من هم سؤال است که چرا سنگ‌ها وارد شده است. از یکی از مدیران پرسیدم که جریان این نوع واردات چیست. یکی از انتقادات به درب کمرک می‌شود. اظهارات غیر است. درباره ورود برخی کالاها در پوشش‌های نظیر یک کشتی سنگ با هم باید بگویم نیازی به این کارها نیست. این کالاها سازوکار خاص خود را دارند. پروتکل آنها جداگانه است.

■ این را قبول دارید که ممکن است ورود سنگ‌ها در دسته اظهارات غیرباشد؟

بله قبول دارم. مبروی داشتیم که کفته‌اند قطعات لوازم به مطلوب‌توقیب وارد می‌کنیم. کانتینر را وارد کردیم. ابتدای کانتینر قطعات بود اما در انتهای آن، پنجکال ساخته‌شده وارد کرده بودند. ما با ایکس‌رای بیشرفته و پیرسنگی به یکی از انها در بندرعباس نصب شده است. همه‌چیز ما را کنترل می‌کنیم تا اظهارات غلط وقع به حداقل برسد. نمی‌گویم شرایط ما به حد کمال رسیده است. از شرایطی که در سال‌های گذشته هیچ بود، در حال حرکت به سمت شرایط شفاف هستیم. البته سرعتمان خیلی تند نیست.

■ حجم اظهارات غیرقابل چقدر است؟

میزان قاچاق کالا ۱۲ تا ۱۳ میلیارد دلار اعلام می‌شد که نسبت به گذشته درحال‌حاضر به نصف کاهش یافته است. بخشی جزئی از قاچاق مربوط به کوله‌بری‌ها و زائرهای مرزی می‌شود. بخش عمده از طریق اظهارات خلاف و خلل و فرجی است که در حوزه‌های کمرکی وجود دارد. بخشی از قاچاق از مبادی رسمی صورت می‌گیرد. ما به کسی اتهام نمی‌زنیم.

ضعف‌های نظارتی باعث می‌شود از مبادی رسمی شامل مناطق آزاد، کمرک و تعلنجی کالای قاچاق وارد شود. یک لنج بار می‌آید به اسم تعلنجی. اگر جلوی آن را بگیریم، مقاومت می‌کنیم. مافی دفعه نماینده و... را به همراه دارد. می‌گویند که اقتصاد منطقه تحت‌تاثیر قرار می‌گیرد. اما تعلنجی به این مفهوم نیست که ۱۰ کانتینر کالا از داخل لنج جدا شده است. خیلی‌وقت‌ها این مشکلات را داریم. اتجعاتی که در شهرهای جنوبی جنوب‌قبل جنوب‌قوت قرار و بازار را بسته... در اعتراض به نهادی که ما سرمه تعلنجی بنا کداشت. حالا مسئولیتش در گذشته وارزای را به اسم تعلنجی بنا کداشت. حالا بررسی کنید بیینید حجم تعلنجی در سال چند میلیارد دلار می‌شود.

■ تعلنجی‌ها عناصری برای اقتصاد ایران مشکلات زیادی ایجاد کرده‌اند. با برافراشت آرای محسن‌زاده‌ای برخی نهادهای دولتی هم برای کسب سود در این تعلنجی‌ها پول گذاشته‌اند. به‌عنوان مثال تعاون روستایی پوسته به وزارت جهاد کشاورزی هم آنجا پول گذاشته است. با این نهادهای دولتی چه برخوردی می‌کنید؟

خود تعلنجی‌های روستایی مجموعه‌های تعاونی و همومی هستند و منافع آنها متعلق به کشاورزان است و نهاد دولتی نیستند. اگرچه کار تعاون نظارت کرده و متولی پیگیری کارهایشان است. به‌عرحال از زیرمجموعه‌های دولت اگر برای کسب سود... سپردەگذاری کنند، اصلا دولت و دی‌حاب به آنها اجازه چنین کاری نمی‌دهد.

■ چه تعداد نهاد دولتی خلاف‌کاری را دیدید؟

تعداد آنها محدود است. اصلا ما تمام تلاشمان برای این است که نه در آن حوزه بلکه در حوزه بانک‌ها، مناطق و بودجه‌های دولتی در اختیار بانک‌های متعدد نباشد. بانک مرکزی سامانه نسیم را راه‌اندازی کرده است. تمرکز حساب‌های دولتی در بانک مرکزی تحت شماره حساب خاص در دستور کار است. از این پس بانک‌های عامل ملک دستگاه زیر بانک‌های عامل ملک دستگاه‌ها بودند. فروشگاه‌ها عمل می‌کنند. از این بانک‌های عامل می‌توان پول دریافت کرد اما محل نگهداری سرمایه‌های دولتی، بانک مرکزی است. این اقدامات به خاطر کاهش سامانه‌ها و استفاده از منابع دولتی تحت عنوان شرکت‌های مختلف انجام می‌شود. طبق بخشنامه نظارتی‌ها و پول و منابع دولتی در بانک‌های خصوصی هم ممنوع است. چه برسد به مؤسسه اعتباری به ما خاطرنشان بانک‌های دولتی برای کسب منابع دستگاه‌های دولتی رقابت می‌کنند و به دی‌حساب دستگاه‌های دولتی می‌گویند اگر حساب‌هایتان را نزد ما بیاورید، قابل تسهیلات و امتیازات را به شما می‌دهیم. به دنبال ساماندهی این مسئله هستیم. این کار برای جلوگیری از فساد در شبکه هست، انجام می‌شود.

فساد دیگری در حساب‌های درآمدی دولت داریم. به‌طوری که از رسیو منابع بانک‌ها استفاده می‌کنند. اگر فلان قبض دولتی را پرداخت می‌کنید، تا روزی که پول آن به حساب مربوطه واریز نشده باشد. بودجه. حدود ۴۲ ساعت تا یک هفته طول می‌کشد. این رسوب پول برای بانک سود‌آور است. به خاطر اینکه همه این مسائل کنترل شود، سامانه نسیم راه‌اندازی شده است. چند دستگاه اجرائی در این سامانه فعال شده‌اند و این روند تا پایان سال بیشتر هم می‌شود. ما تلاشمان این است که روی وصل‌شدن دستگاه‌ها کار کنیم. با این سامانه نظم و انسجام خاصی را در حساب‌های دولتی خواهیم داشت و شاهد این مسائل نخواهیم بود.

یکی از انتقاداتی که به دلیل نبود نظارت افتاد، همین مبورد شرکت نفت بود. بررسی کنید که اگر سامانه نسیم را داشتیم، آیا اختلاس شرکت نفت می‌توانست رخ دهد؟ یک کارمند جیز و رئیس یک اداره به‌عنوان یک کارمند معمولی، بیش از ۳۰ سال در یک سیستم حضور داشته و همه به او اعتماد داشتند. هیچ‌گونه نقطه تاریکی در پرونده این فرد نبوده است. بدرش هم نفتی بوده و در شرکت نفت زیسته داشتند. حالا با کار هر سال می‌بینیم، تزرا درست بوده و بنابراین حساریس هم تجوه نکرده است. البته در این پرونده هم وجود دارد. دولت با خیلی‌ها در ارتباط با مسئله رخداده در شرکت نفت، برخورد کرد. اگر به دست بیاوریم که کسی از اختلاس این فرد ذی‌نفع بوده است. حتما برخورد می‌کنیم اما هیچ ذی‌نفعی را در این جریان به دست نیاورده‌ایم. اما آنچه مسلم است قبل از سامانه نسیم، زیاد یک فرد ۳۰ سال در یک بست حساس نشسته است. خیلی راحت در سنوات گذشته که ما ۸۸ به خاطر سیستم اتوماسیون توانستیم سوابق را بررسی کنیم. اقدام به فرد کرده است. صد میلیارد تومان خیلی راحت از کشور خارج شده است. حسابدار و حساریس می‌گویند بررسی کردیم و نزدیک ۲ برابر دوست. بنود ساختارها. سیستم‌ها و سامانه‌های جامع منجر به این اتفاق شد. وقتی مسائل شفاف نباشد، چنین اتفاقاتی رخ می‌دهد. مثلا این فرد جهارشنبه آخر وقت به مدیر می‌گفته که این چک را امضا کن. مدیر امضا هم خسته بوده و به خاطر اعتمادی که به کارمند خود داشته، چک را امضا می‌کرده است. دوباره در صورت وضعیتی دیگر، چنین کاری را تکرار کرده است. چندباره در ارتباط با یک مسئله خاص پول می‌گرفته است. روش‌های خاص داشته است و به خاطر جلوگیری از اشاعه آن توضیح بیشتری نمی‌دهم.

دولت تلاش کرده این مبالغ را با هماهنگی بیلیس بین‌المللی برگردانند. قطعا اگر خودش را بگیریم، پول هم برمی‌گردد. اینجا کوتاهی بوده و باید توجهات به یک‌سری مسائل بیشتر صورت گیرد. احساس می‌کنم مدیریت‌های ما کجا بودند. زیاد توجهی نداشتند. مثلا مدیر مسئولیت صورت جیک را به معاونان خود تفویض می‌کند. وقتی شما نظارت را خیلی سخت می‌کنید، مسئول از زیر بار مسئولیت خودش فرار می‌کند. فلان مسئول سنگی می‌کند برای برگه‌ای که تعهدآور می‌باشد. امضا نکند. به‌عرحال قرار بر این است که پرونده گفته شده است.

هیچ مدیری حق نیست رسیک کند. این بزرگترین آسیب برای کشور است. مدیری که نتواند ریسک کند، مدیر نیست.

■ چرا طوری را بعد از این همه مدت برنمی‌گردانید؟

نبود توافق‌نامه معاضدت قضائی با کشور کانادا مانع از بازگشت خاوری شده است. ارتباطات قضائی با کشورهای مختلف تعریف و پیمان‌هایی ردوبدل شده است. بر اساس پیمان معاضدت، اگر مجرمی از یک کشور همپیمان به ایران آمد، ما این مجرم را به آنها پس می‌دهیم و برعکس. شرایط روابط ما با کانادا به نحوی است که این کشور به محصلی برای این اقامت و خوشگذرانی آقایان تبدیل شده است.

نبود توافق‌نامه معاضدت قضائی با کشور کانادا مانع از بازگشت خاوری شده است. ارتباطات قضائی با کشورهای مختلف تعریف و پیمان‌هایی ردوبدل شده است. بر اساس پیمان معاضدت، اگر مجرمی از یک کشور همپیمان به ایران آمد، ما این مجرم را به آنها پس می‌دهیم و برعکس. شرایط روابط ما با کانادا به نحوی است که این کشور به محصلی برای این اقامت و خوشگذرانی آقایان تبدیل شده است

می‌زنم. نسبتی این چه زمانی ضربه خورد؟ نسبتی ایران از سال ۱۳۵۶ ضربه خورد. پدیده‌ای را می‌خواهم برای شما باز کنم که به این حوزه بازمی‌گردد و خیلی جالب است. ایران در دو مرحله شرایط خوبی برای رشد داشت. قدرت بسار بالای نفتی داشت. اما در هر دو مرحله به بدترین نحو از شرایط استفاده کرد؛ یکی دوره اعمدزاده و د